

IPA Ühinemiseelse
abi
rahastamisvahend

**Laienemisse suunatud
ELi abi uus siht**

Euroopa
Komisjon

IPA Ühinemiseelse
abi
rahastamisvahend

**Laienemisse suunatud
ELi abi uus siht**

Euroopa Komisjon ega ükski tema nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas väljaandes esitatud teabe kasutamise eest.

**„Europe Direct” on teenistus, mis aitab leida vastused
Euroopa Liitu puudutavatele küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)
00800 6 7 8 9 10 11

(*) Teatud juhtudel ei võimalda mobiilsideoperaatorid helistamist 00800 numbritele või on need kõned tasulised.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saate Internetist „Europa” serverist (<http://europa.eu>).

Euroopa Liidu laienemise kohta võib leida teavet laienemise peadirektoraadi veebisaidilt (<http://ec.europa.eu/enlargement/>).

Kataloogimisandmed on esitatud väljaande lõpus.
Euroopa Komisjoni laienemise peadirektoraat, 2009.

ISBN 978-92-79-07932-0

DOI 10.2794/62488

© Euroopa Ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Printed in Belgium

Trükitud valgele kloorivabale paberile

Sisejuhatatus	4
Mis on ühinemiseelse abi rahastamisvahend?	5
Mida ühinemiseelse abi rahastamisvahendi abil tehakse?	6
Miks ühinemiseelse abi rahastamisvahend loodi?	7
Kuidas ühinemiseelse abi rahastamisvahend toimib?	8
Horvaatia	9
Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik	10
Türgi	11
Albaania	12
Bosnia ja Hertsegoviina	13
Kosovo	14
Montenegro	15
Serbia	16
Mitut riiki hõlmav abi	17
Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi eelised	18
Täiendav teave ühinemiseelse abi rahastamisvahendi kohta	19

Euroopa Liidu laienemine on alati olnud kahe-suunaline protsess. Uued liikmesriigid saavad kasu kuulumisest sellesse unikaalsesse organisatsiooni, mis on maailma suurim kaubandusblokk ja samas ühise valitsemisega kõige kaugemale läinud kooslus. EL saab kasu laienemisest uutele territooriumidele, uute kultuurikontaktide loomisest ja ühinemisest uute turgudega.

Viimastel aastatel on sellele kahe-suunalisele protsessile lisandunud veel üks mõõde, sest EL on hakanud integreerima kiiresti muutuvaid riike oma idapiiril. Paljud kandidaatriigid on pidanud ette võtma suuri majanduslikke, poliitilisi ja sotsiaalseid reforme, et kvalifitseeruda ELi liikmeks.

Reformid on riikidele kasulikud, kuid sagedali nõuavad need kulukaid investeeringuid ning tekitavad ühinemisteel olevatele riikidele

lühiajalisi probleeme. Vastutasuks osutab EL sellise ülesande täitmise ette võtnud riikidele mitmesugust abi, nii rahaliste toetuste kui ka teadmiste vormis.

Alates 2007. aastast koondati kogu ELi abi ühinemisperspektiiviga riikidele s.o Türgile ja Lääne-Balkani riikidele ühe nimetaja alla, milleks on ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA). See annab laienemisse suunatud ELi abile uue sihi.

Käesolevas brošüüris esitatakse lühiülevaade sellest, mida ühinemiseelse abi rahastamisvahend tähendab, miks see loodi, kuidas see toimib ja millist kasu saavad sellest EL ja sellega praegu ühineda soovivad riigid.

„ELi laienemisprotsessi tuum seisneb selles, et poliitilised, majanduslikud ja institutsionaalsed reformid peavad andma igas riigis tulemusi. Riigid peavad selles keerulises protsessis ennast tõestama. Kuid nad ei ole jäetud üksi. EL seisab nende kõrval oma poliitilise toetuse, tehniliste nõuannete ja märkimisväärse finantsabiga, et aidata neil reforme ellu viia.”

**Laienemisvolinik Olli Rehn, juuni 2007,
IPA strateegilise abikava valmimisel.**

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend on tõhus mehhanism, mille EL on loonud efektiivseks abi andmiseks Lääne-Balkani riikidele ja Türgile. Kandidaatriikide – Türgi, Horvaatia ja endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik – ning potentsiaalsete kandidaatriikide – Albaania, Bosnia ja Hertsegoviina, Kosovo,¹ Montenegro ja Serbia – vajadused on väga erinevad.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend on loodud selleks, et neid vajadusi oleks võimalik ühe paindliku vahendi raames täpselt rahuldada. Kõnealuse vahendi ees-

märk on tuua kodanikele otsest kasu. Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames toetatavate projektide eesmärk on aidata kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel saavutada kooskõla ELi standarditega.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend jõustus 2007. aasta alguses² ning selle raames osutatakse aastatel 2007–2013 abi ligikaudu 11,5 miljardi euro ulatuses. Praegu on ajavahemikul 2007–2012 tehtavad eraldised riikide lõikes järgmised:

ELi rahaline abi ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames aastatel 2007–2012, miljonites eurodes							
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007–2012
Horvaatia	141,2	146,0	151,2	154,2	157,2	160,4	910,2
Endine Jugoslaavia Makedoonia Vabariik	58,5	70,2	81,8	92,3	98,7	105,8	507,3
Türgi	497,2	538,7	566,4	653,7	781,9	899,5	3 937,4
Albaania	61,0	70,7	81,2	93,2	95,0	96,9	498,0
Bosnia ja Hertsegoviina	62,1	74,8	89,1	106,0	108,1	110,2	550,3
Kosovo	68,3	184,7	106,1	67,3	68,7	70,0	565,1
Montenegro	31,4	32,6	33,3	34,0	34,7	35,4	201,4
Serbia	189,7	190,9	194,8	198,7	202,7	206,8	1 183,6
Mitut riiki hõlmav abi	109,0	135,7	160,0	157,7	160,8	164,2	887,4
KOKKU	1 218,4	1 444,3	1 463,9	1 557,1	1 707,8	1 849,2	9 240,7

Seisuga november 2008

¹ Vastavalt ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioonile 1244/99.

² Nõukogu määrus (EÜ) nr 1085/2006, 17. juuli 2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames antakse poliitilisi ja majanduslikke reforme tegevatele ELi liikmesust taotlevatele riikidele abi erinevas vormis:

- ◇ investeringud, hankelepingud ja toetused;
- ◇ liikmesriikide ekspertide abi halduskoostöö tugevdamiseks;
- ◇ abisaajaid riike toetav tegevus;
- ◇ abi programmide rakendamiseks ja haldamiseks;
- ◇ erandjuhtudel eelarvetoetus.

Abi on seotud tingimuste parandamisega abisaajates riikides ning nende ja nende kodanike ELile lähendamisega.

2007. aasta juunis valmis Euroopa Komisjonis esimene ühinemiseelse abi rahastamisvahendi strateegiline abikava aastateks 2007–2009. Nimetatud kavas tugineti iga riigi konkreetsetele vajadustele ja loetleti rahalise abi eelisvaldkonnad. Mitut riiki hõlmava programmi raames toetatak-

se ka ühisprojekte piirkondliku koostöö, infrastruktuuri, justiits- ja siseküsimuste, siseturu ja kaubanduse, turumajanduse, kodanikuühiskonna toetamise, hariduse, noorte ning teadusuuringute valdkonnas. Strateegilist kava uuendatakse igal aastal.

„Antavat abi tuleb kasutada järgmistes valdkondades: demokraatlike institutsioonide ja õigusriigi tugevdamine, inimõiguste ja põhivabaduste toetamine ja kaitsmine ning vähemuste õiguste austamise suurendamine, meeste ja naiste võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise edendamine, avaliku halduse reform, majandusreform, kodanikuühiskonna arendamine, sotsiaalne kaasatus, lepitamine, usaldust suurendavad meetmed ja ülesehitustöö, regionaalne ja piiriülene koostöö.”

ELi üldasjade nõukogu, Brüssel, 17. juuli 2006.

EL toetab meretranspordi ohutuse projekte Türgis, kus töötajad puutuvad kokku suurte ohutus-
alaste riskidega ning tööõnnetuste arv on suur.
2008. aasta mais käivitati 18-kuuline projekt töö-
tervishoiu ja tööohutuse kontrollimise võimekuse
parandamiseks Türgi ametiasutustes, mida toetati
ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames
1,3 miljoni euroga.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend on loodud selleks, et tegelikke ühinemiseelseid vajadusi oleks võimalik rahuldada ühe lihtsustatud raamistiku abil võimalikult sihipäraselt, täpselt ja mõjusalt.

Sellega viiakse liidu tegevus uuele sidususe ja järjepidevuse tasemele, saavutades olemasolevate vahenditega veelgi paremaid tulemusi.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendiga asendatakse viis varasemat ELi ühinemiseelset vahendit: Phare, ISPA, SAPARD, Türgi programm ja CARDS.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend aitab kandidaatriikidel ELiga ühinemisel täielikult rakendada ELi õigusakte (ühen-

duse õigustikku). Samas aidatakse ka potentsiaalsetel kandidaatriikidel viia oma õigusaktid üha enam vastavusse ELi õigusaktidega.

Samuti on uue vahendi eesmärk anda ELi fondide haldamine järk-järgult üle abisaajate riikide asutustele.

Lisaks sellele, et riikides suureneb ühinemiseelsete projektide eest vastutamise tunne, aidatakse riikidel valmistuda ka juhtimismeetoditeks, mida tuleb rakendada siis, kui neile liikmesriikidena avanevad ELi fondid.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi puhul keskendutakse vajadustele. Selle eelisvaldkonnad otsustatakse selgete hinnangute põhjal. Peamiselt lähtutakse ühinemispartnerlusest/Euroopa partnerlusest, mida EL on iga abisaaja riigiga sõlminud, komisjoni laienemise strateegiadokumendist ja riikide aastaaruannetest.

Abi jaotamise kriteeriumides võetakse arvesse fondide kasutuselevõtmise ja haldamise võimekust igas riigis ja ühinemistingimuste täitmist. Tingimuste mittetäitmise korral võib kasutada peatamisklauslit. Sel moel on ühinemiseelse abi rahastamisvahendis ühendatud laienemise poliitiline raamistik ja ELi eelarvemenetlus.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend sisaldab viit rahastamisvahendit (edaspidi „IPA rahastamisvahendid“). Kaks neist – üldine võimekuse tugevdamine ja piiriülene koostöö – on avatud kõikidele abisaajatele riikidele. Kolm ülejäänud rahastamisvahendit – regionaalareng, inimressursside arendamine ja maaelu arendamine – on avatud üksnes kandidaatriikidele. Kuna need kolm IPA rahastamisvahendit valmistavad riike konkreetselt ette ELi struktuurifondide ja

põllumajandustoetuse haldamiseks, vajavad nad hästi arenenud haldusvõimekust ja struktuure.

Rahastamine toimub kolm aastat kestva mitmeaastase suunava finantsraamistiku järgi, mis on ühendatud laienemispoliitika raamistikuga. Selle kaudu saab teavet komisjoni kavatsuste kohta riikide ja vahendite lõikes.

Selle alusel koostatakse iga riigi kohta mitmeaastased suunavad kavandamisdokumendid (lisaks üks dokument iga mitut riiki hõlmava programmi kohta). Nendes dokumentides sisalduvad komisjoni konkreetsed eesmärgid ja ühinemiseelse abi valikud ning neid vaadatakse läbi ja täiendatakse kord aastas.

Kes võivad osaleda?

Hanke- või toetuslepingute sõlmimiseks võivad taotlusi esitada kõik liikmesriigi kodanikud, ELi liikmesriikides või Euroopa Majanduspiirkonna riikides registreeritud juriidilised isikud, riigid, mis on ühinemiseelse abi rahastamisvahendi või Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi abisaajad, ning rahvusvahelised organisatsioonid.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend toimib ka abivahendina uute siseriiklike ja välisinvesteeringute ligimeelitamisel, sealhulgas Euroopa Investeerimispanka arengutoetus summas 25 miljonit eurot väikeettevõtetele ja eramajapidamistele maa- ja eluasemelaenudeks Kagu-Euroopas. „*Selline tegevus on täielikult kooskõlas ELi ühinemiseelse abiga, keskendudes erainvestorite meelitamisele sellesse piirkonda.*”

Euroopa Investeerimispank, november 2007.

Horvaatia ühinemiseelse abi strateegia keskendub institutsioonide väljaarendamisele, piiriülesele koostööle ja ELi ühise põllumajanduspoliitika ja ühtekuuluvuspoliitika rakendamise ettevalmistamisele.

2007. aasta detsembris kiitis Euroopa Komisjon heaks 180,7 miljoni euro suuruse investeeringu Horvaatiasse nelja programmi raames: piirkondlik konkurentsivõime, transport, keskkonnakaitse ja inimressurside arendamine.

Veebruaris 2008 andis komisjon nõusoleku Horvaatia 76 miljoni euro suurusele ühinemiseelse abi rahastamisvahendi maaelu arengu programmile. Nimetatud

programm aitab kaasa põllumajandussektori, sealhulgas töötleva tööstuse säästvale ajakohastamisele. Selle raames tehakse suunatud investeeringuid ja julgustatakse samal ajal arendama ELi eeskirjadega seotud valdkondi, eelkõige toiduohutuse, veterinaar- fütosanitaar-, keskkonna- ja muid standardeid.

Nimetatud programmi raames ei toetata mitte üksnes maapiirkondade säästvat arengut, vaid antakse riigile vajalikku ja ELis nõutavaid teadmisi ajaks, mil temast saab liikmesriik.

Kalandus on Horvaatia jaoks endiselt oluline ning see on olnud üks ühinemisläbirääkimiste teemadest. EL abistab nimetatud sektorit nii uute sadamasildade ehitamisel kui ka riigi kalandusjärelvalve tugevdamisel. Lähtudes ELi kindlast soovist suurendada toetust selle sektori vastavusse viimiseks ELi õigusaktidega, on kõnealuse abi andmiseks eraldatud 12 miljonit eurot.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi laiahaardelised abiprogrammid endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis hõlmavad avaliku halduse ning kohtute ja politsei reformi, kohaliku infrastruktuuri parandamist, riigi abistamist ELi õigusaktide ja standardite vastuvõtmisel ja rakendamisel ning riigi ettevalmistamist ELi ühtekuuluvus- ja maaeluarengupoliitika rakendamiseks.

2007. aasta riikliku programmi vahenditest läheb 9 miljonit eurot politseireformi toetamiseks keskasutuse ja kohalikul tasandil. 3 miljoni euro suurune projektide ettevalmistamise vahend aitab projekte

kiiresti ellu viia ja tulevasi ühinemiseelse abi rahastamisvahendi programme ette valmistada.

Detsembris 2007 andis Euroopa Komisjon nõusoleku 19 miljoni euro suurusele IPA maaelu arengu programmile, mille raames aidatakse riigil põllumajandussektorit säästvalt ajakohastada.

Samal kuul kiitis komisjon heaks 56,8 miljoni euro väärtuses regionaalarengu (sh transport ja keskkond) ja inimressursside programme endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis.

Esimene ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames endises Jugoslaavia Makedoonia Vabariigis algatatud projekt oli abi andmine politsei arendamiseks, millega näidati, millist tähtsust omistab EL selle riigi politsei reformimisele. Kõnealune projekt, millega kaasnes pidev politsei nõustamine nii kesk-, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil ning siseministeeriumi juhendamine, on justiits- ja siseküsimuste reformi pikaajalise toetamise viimane etapp. Teise hiljutise projekti raames varustati politsei uute raadiosidevahenditega.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames Türgile antav abi hõlmab otseselt poliitiliste reformide ja kodanikuühiskonna arengu edasise kindlustamisega seotud institutsioonide toetamist kohtute, õiguskaitseorganite ja avaliku halduse peamiste valdkondade raames. Siia hulka kuulub ka toetus ELi õiguse vastuvõtmiseks ja rakendamiseks, et suurendada Türgi võimet võtta enda peale liikmesusega kaasnevat kohustusi. Oluline on ka ELi ja Türgi vahelise kodanikuühiskonda käsitleva dialoogi edendamine.

Samas aitab ELi abi Türgil valmistuda selleks, et osaleda ELi ühtekuuluvuspoliitikas ja saada osa maaelu arengu rahastamisvahenditest. Sellest lähtudes on komisjon võtnud vastu neli mitmeaastast programmi, mille tarbeks on ajavahemikuks 2007–2009 eraldatud 682,7 miljonit eurot, et arendada piirkondlikku konkurentsi, keskkonda, transporti ja inimressursse Türgis.

Komisjon on Türgi jaoks vastu võtnud ka IPA mitmeaastase maaelu arengu programmi, mille raames eraldatakse ajavahemikul 2007–2009 abi 159 miljonit eurot, et aidata kaasa põllumajandussektori ajakohastamisele ja toetada toiduohutuse, veterinaar-, fütosanitaar-, keskkonna- ja muude standardite vastavusse viimist ELi eeskirjadega.

„On väga oluline, et inimesed Elis ja Türgis õpiksid üksteist paremini tundma. Meil tuleb veelgi toetada tõelist kodanikuühiskonna dialoogi ettevõtjate, ametiühingute, kultuuriorganisatsioonide, ülikoolide, mõttekodade ja valitsusväliste organisatsioonide vahel.”

Euroopa Komisjoni president José Manuel Barroso, Türgi rahvusasamblee, Ankara, 10. aprill 2008

ELi rahastatud projekti raames on toetatud Türgi jõupingutusi lõpetada laste tööjõu kasutamine aastaks 2011. Selle projekti raames pakuti 3000 lapsele ja nende perekondadele võimalust saada haridust, taastusravi ja tugiteenuseid. Enam kui 2000 last registreeriti koolidesse ja osa nende hariduskuludest kaeti projekti eelarvest.

ELi abi Albaanias on suunatud peamiselt majanduslikule ja sotsiaalsele arengule ning demokraatia stabiliseerimisele. Ühinemiseelse abi rahastamisvahend aitab tagada, et ka edaspidi jätkuksid institutsioonide väljaarendamise projektid, millega muudetakse tõhusamaks Albaania täidesaatvate ja seadusandlike organite töö. Abi antakse ka õiguskindluse suurendamiseks kinnisvara omandamisel ja õigusriigi jõustamise parandamiseks.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi abil edendatakse vähemuste ja kaitsetus seisundis inimrühmade sotsiaalset ja majanduslikku kaasatust, toetatakse

korruptsioonivastaseid projekte ja kodanikuühiskonna arengut, et aidata kaasa riigi demokraatlikule stabiliseerumisele. Lisaks toetatakse selliseid valdkondi nagu transport, keskkond ning maaelu ja regionaalareng.

Lisaks sellele toetatakse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi abil Albaania osalemist piiriüleses koostöös Kreeka, Montenegro ja endise Jugoslaavia Makedoonia Vabariigiga, samuti Albaania osalemist riikidevahelises Kagu-Euroopa ruumi programmis, millega edendatakse piirkonna paremat lõimumist.

EL rahastas uue kohtuhoone ehitamist Vloras, Albaanias. 2008. aasta mais käivitati demokraatia ja õigusriigi kindlustamiseks ette nähtud 4,5 miljoni euro suurune 30-kuuline ühinemiseelse abi rahastamisvahendi projekt, et toetada sõltumatu ja erapooletu kaasaegse õigussüsteemi arendamist.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi üks peamine eesmärk Bosnia ja Hertsegoviinas on haldusvõimekuse suurendamine ja siseriiklike jõupingutuste toetamine demokraatlike institutsioonide ülesehitamisel, et aidata riigil muutuda demokraatlikumaks, jätkusuutlikumaks ja paremini toimivamaks riigiks. Ühtlasi toetatakse kohaliku demokraatia ja kodanikuühiskonna arendamist, et aidata muu hulgas kaasa korruptsioonivastasele võitlusele.

Programmi muud eelisvaldkonnad hõlmavad toetust kohtuasutustele, samuti inimõi-

guste, sotsiaalse kaasatuse ja vähemuste kaitse tagamisele, kodumaale tagasipöördujatele ja kaitsetus seisukorras olevatele inimrühmadele. Finantsabi antakse ka majandusarengu ja töökohtade loomise toetamiseks, haridussüsteemi viimiseks vastavusse tööturu vajadustega ning riikliku tervishoiusüsteemi reformimiseks.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames toetatakse piiriülest koostööd naaberriikide Horvaatia, Montenegro ja Serbiaga ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi Aadria mere programmi raames Itaaliaga.

EL toetab ka haridusreformi nii selleks, et parandada haridussüsteemi sidemeid tööturuga kui ka selleks, et ajakohastada selle vahendeid. Hadzici-Binjezevo algkool oli äärmiselt viletsas seisukorras enne seda, kui EL finantseeris selle taastamist, sealhulgas uue küttesüsteemi paigaldamist ja klassiruumide remontimist nii, et need muutusid taas kasutuskõlblikeks. Nüüd võivad 80 selles koolis käivat last nautida korralikke õppimistingimusi.

Kosovos keskendub Euroopa Liidu abi stabiilse, kaasaegse, demokraatliku ja mitmerahvuselise ühiskonna rajamisele, mis põhineb inimõiguste, õigusriigi põhimõtete ja kõikide kogukondade huvide austamisel.

Üks Kosovo IPA programmi eelisvaldkondi on õigusriigi tugevdamine koos abi andmisega tagasipöördumiseks ja taasintegreerumiseks ning kultuuripärandi säilitamiseks. Muude prioriteetide hulgas on veel majanduskeskkonna loomine kõikide Kosovo kogukondade jaoks, maanteeinfrastruktuur, kohalike omavalitsuste toetamine, haridus, energia, toidu ohutus ja veterinaarteenused ning riigihanked.

2008. aastal alustati ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames ELi stipendiumide andmist, et parandada Kosovos avalike teenistujate ametialast võimekust, pakkudes ülikooliharidust ELi liikmesriikides.

Poiss hoiab käes brošüüri „Tule Euroopasse!”, kui ELi ringreis külastab 18. mail 2008 Klinë linna, et tõsta sealsete elanike huvi integratsiooniprotsessi vastu

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend on täienduseks 50 miljonile eurole, mida EL on alates 1999. aastast kasutanud Kosovo transpordi infrastruktuuri taastamiseks, sealhulgas uue Pristina-Skopje kiirtee ehitamiseks.

Montenegros aidatakse ühinemiseel- se abi rahastamisvahendi raames kaasa käimasolevatele kohtute ja avaliku halduse reformidele ning võitlusele korrupsioonile ja organiseeritud kuritegevusega. Projektidega toetatakse politsei võitlust terrorismi, uimastite ja inimkaubanduse vastu ning aidatakse ametiasutustel tagada piisaval tasemel ohvriabi.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi raames rahastatakse ka siseturu, tolli, konkurentsi, keskkonna, energia, põllumajanduse ning veterinaar- ja fütosanitaarkontrollide valdkondade projekte.

Kavasse kuuluvad ka Montenegro majanduse konkurentsivõime tugevdamine ja ärikeskkonna parandamine. Projektid on suunatud makromajandusliku olukorra kindlustamisele, ettevõtete ümberkorraldamisele, tehnoloogia, hariduse ja kutseõppe edendamisele ning transpordi-, energia ja keskkonnainfrastruktuuri parandamisele.

Keskkonna valdkonnas toetatakse peamiselt mõjuhinnangute koostamist ning heitvee, tahkete jäätmete ja õhusaastega soetud meetmeid. Transport saab abi arengupoliitika, õigusloome ja institutsionaalse võimekuse valdkonnas, eriti lennunduses.

Perasti linna näitel leiab kinnitust tõsiasi, et Montenegro on turismiparadiis, mis on selle riigi majanduse üks alustalasid. EL on aidanud kehtestada selles valdkonnas avaliku ja erasektori vahel partnerlussuhete loomiseks vajalikku õiguslikku keskkonda. Samas aitab ühinemiseelse abi rahastamisvahend suurendada institutsionaalset pädevust turismi ja keskkonna kaitse valdkonnas ning reformida riigi statistikaametit, nii et peamiste tööstusharude mõju oleks võimalik paremini jälgida.

Pärast seda, kui Serbia ja Euroopa Komisjon allkirjastasid aprillis 2008 finantslepingu 2007. aasta IPA programmi kohta, saab nüüd Serbias alustada konkreetsete ühinemiseelse abi rahastamisvahendi projektidega.

ELi abiga aidatakse Serbial ellu viia reforme, mis on vajalikud tema vastuvõtmiseks Euroopa Liitu. Abi antakse projektidele, mis on muu hulgas suunatud riigi institutsioonide ja avaliku halduse ülesehitamisele, korrupsioonivastasele võitlusele, tasakaalustatud regionaalarengule ja koostöö julgustamisele endise Jugoslaavia asjade rahvusvahelise kriminaalkohtuga. Muud projektid hõlmavad toetust üm-

berasustatud isikutele ja pagulastele ning ombudsmanni büroo loomist. Abi antakse ka projektidele, mille eesmärk on vähendada saastet ja parandada liiklusohutust Doonau jõel.

2007. aastal eraldati 37 projektile kokku 165 miljonit eurot. Ühe projekti raames, millele on eraldatud 21 miljonit eurot, tegeletakse piirkondliku sotsiaalmajandusliku arenguga.

Ühtlasi osaleb Serbia piiriülese koostöö programmides, millesse on kaasatud ka Bulgaaria, Rumeenia, Ungari ja Lääne-Balkani riigid.

ELi üheks prioriteediks on Serbia põllumajanduse arendamine ja selle riigi põllumajandusministeeriumi võimekuse parandamine. Hispaania Rioja piirkonna eksperdid aitavad Serbia viinamarjakasvatajatel parandada toodete kvaliteeti ja suurendada oma konkurentsivõimet, samuti aitavad nad ametnikel lihtsustada nii tootjatele kui ka tarbijatele kehtivaid reegleid, nii et need vastaksid ELi õigusaktidele.

Mitut abisaajat hõlmava programmi raames toetatakse piirkondlikku koostööd edendavat tegevust potentsiaalsete kandidaatriikide ja kandidaatriikide vahel. Nimetatud programm keskendub ühistele huvidele ja vajadustele, et suurendada ühtekuuluvust ja edendada piirkonna majanduslikku olukorda. Programm täiendab riiklike IPA programmide raames võetud meetmeid.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi mitut abisaajat hõlmava programmi kaudu eraldatakse ligikaudu 880 miljonit eurot, et toetada ELiga ühinemiseks tehtavaid jõupingutusi. Mõningad toetatavatest tegevustest on järgmised:

- ◇ ühised sekkumised koostöös rahvusvaheliste finantsinstitutsioonidega, et aidata täita majandusarengu ja sotsiaalse arengu vajadusi;
- ◇ akadeemiliste institutsioonide reformimine ning üliõpilaste ja akadeemilise

- personalivahetuste soodustamine Tempus ja Erasmus programmide kaudu;
- ◇ haldussuutlikkuse tugevdamine ja abi riiklike institutsioonide ja õigusaktide kooskõlla viimiseks ELi õigustikuga;
- ◇ kodanikuühiskonna dialoogi ja arengu toetamine;
- ◇ haldus- ja justiitsreform ning võitlus organiseeritud kuritegevuse ja korruptsiooniga;
- ◇ suurõnnetuste ohu vähendamise piirkondliku strateegia koostamine Lääne-Balkanil ja Türgis.

Mitut abisaajat hõlmavad programmid tugevdavad abisaajate mitmepoolset kogemust ja soodustavad heanaaberlikke suhteid, mis on ELi liikmesuse eeltingimus. Samas toetavad sellised programmid ka majanduskasvu ja stabiilsust kogu piirkonnas, millest saavad kasu ka ELi liikmesriigid.

ELi toetusel loodud piirkondlik strateegia katastroofiriski vähendamiseks Lääne-Balkanil ja Türgis aitab võidelda selliste loodusõnnetuste vastu nagu tulekahjud, üleujutused ja maavärinad ning tagab ühtlasi parema koordineerituse nende tagajärgedega hakkama saamiseks.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahend tähendab ELi jaoks enam, kui üksnes liikmesust taotlevate riikide abistamise investeeritud vahendite suurem tulemuslikkus.

Haldusalaselt annab ühinemiseelse abi rahastamisvahend ELile sidusa raamistiku, mille abil korraldada juhtimist ja järkjärgulist detsentraliseerimist või juhtimise delegeerimist abisaajatele riikidele. Samuti tagab see paindlikkuse abi andmisel.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendis on ühendatud laienemise eelarvelised ja poliitilised aspektid. Samuti näidatakse abisaajatele riikidele selgelt, millist abi võivad nad oodata, kui kehtestatud tingimused on täidetud. Sel moel viidatakse ühinemiseelse abi rahastamisvahendi kaudu eelisvaldkondadele, mida kandidaatriigid ja potentsiaalsed kandidaatriigid peaksid edendama.

Kuid eelkõige aitab ühinemiseelse abi rahastamisvahend tagada, et riigid, kes ei ole vaid ELi naabrid, vaid tulevikus ka potentsiaalsed ELi liikmed, arendaksid standardeid ja väärtusi, millel tugineb Euroopa Liit. Sel moel on ühinemiseelse abi rahastamisvahend tõeline investering tulevikku nii abisaajate riikide kui ka ELi enda jaoks. See annab ELi laienemisele suunatud abile uue keskpunkti.

„EL jätkab Kagu-Euroopa reformide ja arengu toetamist IPA kaudu. Ajavahemikul 2007–2011 toetatakse Lääne-Balkani riike keskmiselt 800 miljoni euroga aastas. See on konkurentsivõimeline suurim summa elaniku kohta, mida komisjon ühelegi maailma piirkonnale annab.“

Olli Rehn, Kagu-Euroopa kodanikuühiskonna arengu konverents, Brüssel, 17. aprill 2008

Laienemise peadirektoraat pakub laialdast teavet ühinemiseelse abi rahastamisvahendi ja laienemisprotsessi kõikide aspektide ning kandidaatriikide ja ELi potentsiaalsete kandidaatriikide kohta. Vaata http://ec.europa.eu/enlargement/index_en.htm

Peamised ühinemiseelse abi rahastamisvahendit käsitlevad õigusaktid on järgmised:

- ◇ Nõukogu 17. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend [Euroopa Liidu Teataja L 210, 31.7.2006].
- ◇ Komisjoni 14. novembri 2007. aasta otsus 2007/766/EÜ, millega koostatakse loetelu piirkondadest ja aladest, mida võib rahastada piiriülese koostöö ühinemiseelsest rahastamisvahendist liikmesriikide ja abisaajate riikide vahelise piiriülese koostöö eesmärgil ajavahemikul 2007–2013 [Euroopa Liidu Teataja L 310, 28.11.2007].
- ◇ Komisjoni 12. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 718/2007, millega rakendatakse nõukogu määrust (EÜ) nr 1085/2006, millega luuakse ühinemiseelse abi rahastamisvahend [Euroopa Liidu Teataja L 170, 29.6.2007].
- ◇ Komisjoni teatis nõukogule ja Euroopa Parlamendile. Ühinemiseelse abi rahastamisvahend (IPA), mitmeaastane suunav finantsraamistik aastateks 2010–2012 [KOM(2008) 705 (lõplik)].

Euroopa Komisjon, laienemise peadirektooraat

IPA – Ühinemiseelse abi rahastamisvahend – Laienemisse suunatud ELi abi uus siht

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 20 lk – 14.8 × 21 cm

ISBN 978-92-79-07932-0

DOI 10.2794/62488

Euroopa Liidu väljaannete tellimine

Tasulised väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- raamatukauplustes, esitades pealkirja, väljaandja ja/või ISBNi numbrit;
- võtke otse ühendust meie müügiesindajatega;

kontaktandmed leiate veebilehelt <http://bookshop.europa.eu>
või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

Tasuta väljaanded:

- EU Bookshopi kaudu (<http://bookshop.europa.eu>);
- Euroopa Komisjoni esindustes ja delegatsioonides;

kontaktandmed leiate veebilehelt <http://ec.europa.eu>
või saatke faks numbrile +352 2929-42758.

Euroopa Komisjon, laienemise peadirektoraat
Üksus A2: Teave ja side
Büroo address: Rue de la Loi 200, B-1049 Brussels
Tel: (+32 2) 295 36 79 Faks: (+32 2) 299 17 77

Väljaannete talitus
Publications.europa.eu

ISBN 978-92-79-07932-0

9 789279 079320